

KOLOZSVARI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas-utca 78. sz. alatt gr. BÁNYFI-ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
 Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhavas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bétgyedj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.
 A „nyilváltó”-i cikkek sora után 20 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
 Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kölozsvár, február 1.

Ha valaki Európa földbrosztát megnézi, s földrésztintket valamely alakkal akarja egybeazonosítani, talán legjellemzőbb ha azt egy nő alakjához hasonlítja, melynek feje Spanyolország, félrecsapott sapkája Portugália, keble Frankbon, kitejesztett jobb-karja Olaszbon, bal-karja Anglia, s a többi államok pedig bő öltönyét képezik, melyeknek igen sajátos csifrázait alkotják a sok apró német hercegségek.

Sok baja van ennek a szűzalaku Európának, tagjainak több részén égető sebek szenvedeznek; s oka ennek azon kóranag, mely a beteg testben lappangva el van rejtőzve. Összegyűlték volt ugyan e század második évtizedében a diplomáticos orvosok, s a nagy beteg kikerdezés nélkül kezdették ápolni, s azt hívték, hogy meggyógyítják? esalatkoztak. Sok kóranag maradt a testben, s az most itt majd amott, most a jobbkaron, majd a szív közelében üti magát ki; mindenkor összeröfennek a diplomáticos orvosok, néha lapdacso is szerepelnek a gyógyszerek között, s elnyomnak egy bajt, s im más fekély üti amott ki magát... Ily beteg orvoslást igénylő tagjai vagyunk mi is Európa testének, s még pedig nemesebb, szive körüli tagját képezük, s így mint középponton levőket igen közelről érdekel a többi testrészek, de főként a szomszédtagok állapotja. Ott már komoly és fenyegető mérvű betegség van ám, melyet műnyelven keleti kérdésnek neveztek el a parókás orvosok. Ez komoly aggodalomban tartja őket, s bár gyakran fűteszik szemüvegeiket, mégis tisztán nem láthatnak, s gyakran izzad borzos parókájok alatti kopasz fejük. Ez egy oly betegség, mely már minden tehetségüket és türelmüket kimeríté, s minden orvoszereik, ha percnyi enyhítést igenis, de alapos gyógyulást előidézni nem tudtak. Tehát a keleti kérdés az, melyről elmélkedni kezdünk, s mely mivel minket mint szomszédokat közvetlen érdekel és érint, igen szükséges, hogy annak minden mozzanatait figyelemmel kísérjünk.

Éppen most hozzák a lapok, hogy a meghalt egyiptomi alkirály Szaid basa helyébe a nagy Ibrahim basának 2-ik fia Ismail basa lépett. Ez 1830-ban született Kairoba, s Franciaországban neveltetvén, a vezérkari tisztek iskolájában végző hadtani tanulmányait. 1855-ben Párisba s onnan Olaszországba ment, ott a császárnak itt a pápának adván át az alkirályi gazdag ajándékait.

Ismail basától, mint Európában nevelkedett s valódi műveltséggel bíró uralkodótól igen sokat várnak, s trónra-leptéhez nagy reményeket kötnek; hiszik, hogy ő közvetítő leendő kelet és nyugat között, s terjesztője az utóbbi időkben keleten s főként Egyiptomban oly nagy tért nyert polgárisodásnak, s végrehajtója azon nagy átalakulási munkálatnak, melyet a lángeszű Mehemed-Ali basa oly bámulatos erély- és eszélyvel kezdett meg.

Ha a keleti viszonyokat és állapotokat figyelmesebb vizsgálat alá vesszük, át kell látnunk, hogy az ozmánok minden oldalról megingatott hatalma hanyatlásnak nemcsak, hanem menthetetlen elbukásnak néz elibe. A több százados rabigában görnyedő keresztényen elem egyfelől a magát ropantul fölfegyverkezett Szerbiára és a még meg nem hódított Montenegróra s a barcias albaniakra, másfelől a hódított vágyakozó tápláló, s régi dicő példától lelkesülő görögóra támaszkodva, előbb-utóbb megkísértendű azon elszánt életbál-barczot, melyre már évtizedek óta előkészül, s melynek eddigi kitörését is csak nagy erőfeszítéssel tudá visszafartani a súlygyen eszméjével ábrándozó európai diplomatiá.

S midőn az eloyomottak- és leigázottaknak ezen szabadságharcza kiürend, midőn az európai török birodalom keresztény népei — melyeket közös török gyűlölet és bosszu vágy s szabadság iránti lelkesedés fűz egybe — fegyvert ragadandnak: akkor nagyon valószínűleg Ozman dinastiája elvesztendő európai birtokait, el a Bosphorus bűbajos partjain fekvő fővárosát, nemcsak, hanem elvesztendő birodalmát is, mert az eddig zsarnoki kegyetlenség által összelánczolt ázsiai népek is mindenütt felfognak lázadni, s Ozmán trónja össze fog omlani, mint alaptalan alkotmány, mint oly kormányzat, mely nem akar az európai műveltséghez simulni, mely középkori vadsága s vallásos örjűngése miatt beolvasztatatlannak bizonyult be az európai népek testvéris szövetségébe, mivel a vak fanatizmuson alapuló ropant papi hatalom — mely még mindig egyedárus kezei között tartja a tudományt — a kormány reformáló s európai polgárosodást behozi akaró terveinek mindenütt útját állja, s

lehetetlenné teszi a nép átalakulását, szellemi és politikai fölemelkedését, s éppen e miatt Ozmán birodalma mint erkölcsi és politikai lehetetlenség fenn nem állhat, hanem össze kell végre is omlania.

Mi magyarokul, kik a törökben egyedüli fajrokont bírnunk, kik baráti kezet nyújtanak nekünk, midőn el valánk hagyatva, méltán sajnálhatjuk ezen jobb sorsra érdemes testvérnépet, mely eszélyesebb kormányzat mellett, bizonyval nagy hivatással bírt volna, s melyet származás és érdekegyeség arra jelölt volna ki, hogy természetes szövetségstökké legyen, hogy kezet fogva itt a műveltség véghatárainál fedezzük Európát az észak barbarismusa ellen.

De mivel úgy a természetben, mint az erkölcsi és politikai világban is semmi végképpen meg nem semmisülhet, hanem az omladványok felett mindig új élet szokott jelentkezni, azért a még sok eredeti öserőt s jövő nagyság csiráját magabarcjű Muzulmán elem, kis Ázsiának, Szíriának és Arabiának egy hit által egybefűzött népei kétségtelentül Egyiptom körül fognak csoportosulni, s Alexandria leendő központja az ozmán birodalom omladványai felett keltekezendő új muzulmán birodalomnak.

Ha a mult történetére vissza akarunk tekinteni látnak, hogy a természettől oly dusan megáldott Nil völgyében alakult hatalom, elő Ázsia népeire mindig tulsulyt gyakorolt, a Pharaok, Nagy Sándor, a Ptolemusok, a kalifák, s maga Mehemed-Ali kora is ezt bizonyítja; de mellőzve a történelmi okokat erkölcsi és természeti okok is e mellett bizonyítják. A Nil völgye déli Európa gabonása, mely nagy mérvű gabona termelésével fél Európát élelmezi, mely indigot, gyapotot, czukrot szolgáltat. Egyiptom tehát igen sokat kivívó (exportáló), s igen keveset bevívó (importáló) ország, mivel Mehemed-Ali századunk ezen egyik legnagyobb embere, s óriási reformatora gondoskodott oly gyarak állításáról, melyek az országban szükséges iparezikket előállítják. E mellett Egyiptom a kelet-indiai kereskedés közvetítője, s bel Afrika igen értékes cikkeinek egyedárusa. Egyiptomnak barcias, értelmes s jóra fogékony népe van, s mind ezen előnyöket megértési s hasznosítási tudá a nagy Mehemed-Ali, ki jókor megtörte a papok ellenbarciasát, s a Nil boldog völgyében francia műveltséget, (melynek már Napoleon hadmenete megvetette volt alapját), francia kormányzatot, rendőrséget hozott be, francia modorban száraz s tekintélyes hajóhadat szervezett. Azt meg kell vallanunk, hogy Mehemed-Ali kormányzatában kissé önkényes volt, s sok minden a kormány egyedáruságába esett, de ő az ekként bevett ropant jövedelmet az ország anyagi és szellemi fölemelésére fordította, iskolákat és egyetemeket épített; távsűrűny, vasut, csatornák, egész tartományokat termékenyítő, óriási munkával kivitt vízvezetések, egészen új városok, mint varázs hatalom által keletkeztek Mehemed Ali szavára; az ő lángesze idézett elő jóllétet, és ő fejleszté ki és fogékonyította Egyiptom népét a polgárisodásra, s ezen civilizáló nagy szellem bizonyosan Törökfont is átalakította volna, ha Európa kislelkűen meg nem állítja ötet Stambul kapui előtt.

Vissza tereltetve a Nilus völgyébe, minden figyelmét Egyiptom emelésére s népe kifejlesztésére fordította; nagyreményű fia s dícsőségének osztályosa, Ibrahim basa még előtte elhalván, Szaid basa követte őt, egy hőbortos mulatni szerető ember; mint szokott mindig történni a merész raptú sást félénk fabántó harkály váltá fel, az ő évtizedig tartott kormánya alatt Egyiptom megállapodott ngyan, de vissza nem hanyatlott, s most az ő halálával Ismail basa, kiben Mehemed-Ali nagy tulajdonainak örökösét akarják látni, lép a trónra éppen azon válságos perczben, midőn a keleti kérdés a végmegoldás perczéhez közelg, s azért azok, kik Ismail basának a nemskára felmerülő keleti kérdésben nagy szerepet jósolnak, hitem szerint nem esalatkoznak. Vederemo.

Orbán Balázs.

A székely kivándorlásról.

A székelyeknek a dunai fejedelemségekbe naponta nagyobb mérvben terjedő kivándorlása, telepedése a hirlapi sajtónak élénk részvétét ébresztette fel. A magyarfaj közgazdasági, ipari, a székely-nemzet erkölcsi és fizikai fejlődése, ugy az emberiség érdekében alig merülhetett fel kérdés fontosságánál fogva méltóbb a nemzet osztatlan figyelmére, részvételére.

Nagy horderejét már az 1848-i országgyűlés

belátta, sikeres elintézését határozattá emelvén. A hazánkra nehezült szomorú emlékü tizenkét év alatt némaságra volt ez egész kérdés kárhoztatva, de nem feledésbe sülyesztve; mert voltak, kik ennek fontosságát, nemzeti életünk fejlődésére felfogva, azt gondoskodásuk tárgyává tették, éber figyelemmel kísértvén annak minden mozzanatait, és a mennyire lehetett, habár köztudomásra nem is jutott, ezen nemzeti baj terjedését meggátolni igyekeztek.

Simonffy Kálmán urnak az „Ország” lapjaiban tett meleg felszólalása következtében szőnyegre hoztatván ezen tárgy, a baj bővebb megismerése, annak megszüntetésére vagy legalább akadályozására szükséges eszközök megvitatása, s főleg a székely-megyék és községek figyelmének ébresztésére czélszerűnek láttam e tárgy körüli tapasztalatomat hirlap utján közölni.

Hogy ezen baj orvoslását sikerrel lehessen eszközölni, szükség annak eredetével, koronkénti fejlődésével, fejlődése indokaival megismerkedni.

Moldvában a csángó magyarok ott léte, kiknél székely szőkevények, csavargók vagy szűkölködők, mint fajrokonok szíves fogadtatást találtak, Oláhbonban pedig az 1821-dik évben kiűtött Ipsylanti-forradalom, mely alkalommal a Brassóba menekült bojérok számos székely nő és férfi cselédeket vittek magukkal, vetette meg kezdetét a kivándorlásnak.

Nagyobb mérvben 1848 után látnak ezen hajlamot terjedni. A katonai és földesuri kötelezettség alól felszabadulván a nép, és megszűnván az akadály mi a kivándorlásnak gátul szolgált, az eltörtlött viszonyokkal a katonai kormány és földesuri segélyre nem támaszkodván, szűk esztendő, kereset hiánya, a mindinkább növekedő adó kényszerítették odafordulni, hol közelebb és könnyebben munkát, élelmet talált. A két dunaifejedelemség közel szomszédsága, az átmenet könnyűsége, a munkabér nagysága, az élelmi szerek olcsósága, a bérnek aranyban, ezüstben fizetése, mind oly előnyök voltak, melyek a nép érdekének, várokozásának megfeleltek.

Az oláh birtokosok megkedvelvén a jól termett székely cselédeket, munkásokat, toborzás útján is édesgették azokat magukhoz, mi a kivándorlást nagyon mozdította elő.

Azon körülmény, hogy a székely leányok közül többen földbirtokosokhoz mentek férjhez, és egy-két mesterlegény kedvező helyzetbe jutott, a népet annyira elszédítette, hogy a jelenben a kivándorlás valóságos betegséggé fajult, el annyira, hogy mi hajdan az izraelitáknak Kanaanföldje volt, a székelyekre nézve az, a két dunaifejedelemség az igért földje.

A nép ezen kedvező hangulatát lelketlen üzerek arra is használták fel, hogy embervásárt folytassanak. Kiszemelték a szűkölködő sok gyermekű családokat, kik a székelyföldön nagy számmal vannak, azokat ígéretekkel, hogy leányukat bojérokhoz adják férjhez, fiaikat pedig mesterségre taníttatják, és őket is pár forinttal segítik, elámitották, és a legszebb, legépebb 13, 14 éves gyermekeket elvitték, pénzért eladták. A szegény szülők, kik többnyire szükségből, és gyermekeik jövődől boldogsága eszközölése tekintetéből tették ezen lépést, nem is gyanítják, hogy gyermekeik többnyire a szolgaság jármát huzzák, vagy mint kéjhölgyek elvégre is egy kórház büzhődt falai közt végzik kinos éltöket, vagy honukba visszatérve a nemzet erkölcsi és fizikai fejlődésére a leggyászosabb hatással vannak.

Hogy civilisált országban a jelen században az ember méltóságát mennyire lealacsonyító üzérkedés folyhasson, „ha a titok leple alatt is” hihetetlennek látszik, s ha mint egyik szélbeli megye volt alkotmányos főtisztje, a tény valóságáról nem személyesen győződöm meg, Koos Ferencz bukaresti ev. ref. lelkész megható hirlapi tudósításának magam sem lecsendek hajlandó hitelt adni. Meg kellett azonban győződünk ez igen szomorító valóságról.

A mondottakból észlelhető, hogy a baj sokkal régebb és nagyobb, csaknem szakassá vált, és így sokkal mélyebb gyökeret vert hogy sem azt egyedül a telepítéssel orvosolni lehetne; annál is inkább, mert különböző indokok nemcsak az elnépesedés

szolgálatán ösztönül, különböző eszközöket is igényelnek.

Mindenek előtt szükségesnek tartom a költözökösdi hajlamot a belföldre gyengíteni, mi csak úgy elérhető, ha az egyházi és községi előjárók megmagyarázzák a népek a benteleptültek szomorú helyzetét, ügyüket más irányba vezetik. Vágykodik ellen alkalmazandó kemény büntetések, valamint az utlevek feletti szigorú örködés, és a kimehetési engedélynek csak is oly egyénekre terjesztése, kiknek családjuk hátra maradván visszatérésük biztosítva van, nagyon akadályozná a kivándorlást. Mint főtiszt ezen rendszabályokat legjobb sikerrel léptetem volt hatályba, s ha a rendszer újabb változása nem akadályoz, a többi székely megyék is felhívják lesznék vala hasonló intézkedések fogantatására.

(Folytatjuk)

G. Kálnoki Dénes.

A Monitor elpusztulása.

(Folytatása és vége.)

(O. B.) Ezen rémjelenetek között egy a Monitorról leeresztett mentő sarka a két hajó között szorult, a hajóktól elbavagott, s midőn most újból abba kellett volna tlni, a Monitor hajósa nem merték a veszélyes beszállást megkísérteni, bár a hajóni elvesztők többé nem lehetett kétséges.

A becsapó hullámok többeket elsepertek a toronytőről, a többiek a toronyba menekültek. Ekkor a Rhode Island egy mentő sarkja közelített segítségükre.

A mentési műtételnek ismertetésére legzélszerűbbnek hiszszük a Monitor parancsnokának következő hivatalos jelentését közölni.

Az észak-atlanti ostromzároló hajóraj parancsnokához Lee aladmirálhoz.

Rhode Islandról január 1-jén.

Uram! Szerencsém van önnel tudatni, hogy a Rhode Island által vontatott Monitor, folyó 1862-dik dec. 29-kén délutáni 2 órakor hagyta el Hampton Boads-ot.

Az idő igen szép volt, más nap reggelén szél kerekedett, s bár a torony ki volt téve a hullámok csapkodásainak, nem volt miért nyugtalankodnunk, mivel a szivattyúk elégségesek valának a betolakodott víz kimerítésére. Este a tenger viharosabbá lett, a nehéz vértetűl és fegyvertűl hajó mélyen merült el, a víz mind nagyobb mérvben nyomult be annyira, hogy a szivattyúk elégtelenségét át kellett látnunk.

Tíz és fél órakor elhatároztam vészjelzeteket tenni és a Rhode Island közelünkbe sietett; két csónak jött a hajótól segítségünkre, s én Green hadnagyunk rendeletét adék, hogy azokra a lehető legtöbb embert szállítsan át, ezen műtél alatt a Monitor és Rhode Island érinték egymást a nélkül azonban, hogy ez utóbbi nagy kárt szenvedett volna.

Éjfélkor a szivattyúk már megszűntek működni, a víz a gépezethez tolokodott, ekkor én a hajón könnyítendő a horgony és láncaznak tengerbe dobását rendelttem, s ezáltal a hajó emelkedett, de állásunk mindig veszélyesebbé válván, s a hajó megmentése iránt minden remény elveszván, rendeletet adtam az embereknek, hogy a hajót elhagyva a segítségünkre küldött két mentő sarkba meneküljenek, ekkor 30–35 ember lehetett még a hajón.

Ezen csónakba szállás igen bajos és veszélyes volt; a hajót minden perczen végig seprő hullámok miatt sokan embereim közül elsodortattak, mások mentesültek, néhányan annyira megfélemlettek, hogy minden menekülési kísérletől lemondva a hajón maradtak, s bízottal azzal együtt elcsúlyedtek, s miután lelkiismeretesen megtettem mindent mi te-

hetsegemben volt, a mentő csónakok egyikébe ugrottam, és az elhagytam Monitor csak hamar elsüllyedt.

Ezen jelentésemet nem végezhetem be a nélkül, hogy meg ne említsem Rhode Island legénységének szolgálatkészségét és a segélyezésbeni lelkes és erélyes eljárását, egy a Monitor személyzetének bátorságát, és a végső percig tartó engedelmségét.

A Rhode Islandra érve azonnal embereim felett szemlét tartottam, s kintint, hogy 4 tiszt és 12 hajós hiányzik. Mivel azonban még egy mentő csónak nem tért vissza, reméltem lehet, hogy annak talán sikerült ezen szerencsétlenek közül néhányat megmenteni.

Nekem erős bitem az, hogy a Monitor valahol elől, hol a hajó váza a vértetűl összeér kilyukadt, ezt pedig okozhatta a hajónak a hullámok közti erő hánykodása.

Bankhead parancsnok.

Nagy-Erőd, január 25.

Az ilyen birmedő világban, mint a mai, talán elég lesz egy rövid tudósítás tárgyalni annyit, mennyi vidékünkön néhány hét alatt összegyűlt. Politikai életünkrol mit írjak? Talán érdemtűnk az, hogy nincs mit, mert ott, a hol mozgognak, oly szerencsétlen, szem nem látta és fül nem hallotta constitutiális irányban mozognak, mintha az alkotmányos élet Erdélyben valami új virágázi növény volna, melyet most szándékoznak, mint az alantust megismertetni a közönséggel. Ismerjük például a szomszéd Tordamegye eljárását, hol a megyei bizottmányok alakítására az a mód vényet gyakorlatba, *) hogy az illető választó, ha megbízatása után e jogával élni nem akar, kitöröltetik; s mindig lejjebb-lejjebb mennek a sorozaton, míg végre a száz forintosoktól a nyolcz forintosokig száll le a sor. Az így előállott szűkebb bizottmány határoz aztán a visszavonultak érdeke és pedig éppen bennső helyi érdekei felett. Halljuk azt is, hogy a fölemelt adó miatt országul új összeírás rendelkezett; e szerint az az óriási választó szám még egy pár tizezerrel szaporították. Kedvem lenne ezen óriási választó ményiséget egy kis censura alá fogni, hány ezer akadna közülük, ki országa érdekeiről csak elemi fogalmakkal is birjon? Egy kis feladványt is adnék önnök: ha valaki például az idén 8 forintos választó s jövőre, a mire ugyan nem sok a kilátás, az adó lezálaltatván 7 forintosá válának, elvesztik-e választó képességét vagy nem.**) Vagy minden évben új census? Ezt Róma is csak minden ötödikben tette!

De elég ennyi az elmélkedésekből. A mi közbátorsági állásunkat illeti, egy látszik Patkó szelleme Erdélybe is el kezd harapózni. Közelebből vidékünkön is történt pár házfeltérési eset. Ezelőtt pár nappal éppen az enyedi kaszinót verték fel, annak pénzéből néhány forintot s egy pár törzsvendég pipaszereit tova szállított; ugyan ez alkalommal a kaszinói szállás alatt levő boltot is feltörték, honnan hirszerint több mint 1000 forintot raboltak el. A mi gyarló politikai intézkedéseink mellett a rablók kiletének felfedezésére kevés a siker. Valóban midőn a dunántúli sok rablásról olvasunk, csak nem bámulnunk kell, hogy a Királyhágón innen oly kevés az ilyes kihágás. Ennek okát nem annyira gyermekkorát élő közbátorsági intézvényeinkben, vagy néplük nevelési magas állásában, mint inkább nemzeti sajátságában s néklitűlösi képességében kell keresnünk.

Társadalmi életünk pang. De mit is lehet kívánni oly város és vidék kebelében, hol a politikai viszonyokon kívül a kedélyt még a ki nem bevett sebek is csappantják.

Szombaton 24-kén volt kaszinóbálunk, mely azonban kevés élénkséggel dicséketelt; egyébiránt ez itt szokás, hogy az első bál nem szokott jól eltelni s inkább a

*) Felülről van rendelve, s ők nem tehetnek róla. Szerk.

**) Ezt mi is megjegyeztük a napokban; de ellene az elvnek nem mondhatunk, mert a 48-i törvényben van, míg a törvényhozás meg nem változtatja. Szerk.

közönség jó kedvének hőmérőjével szokott tartatni. Ezenkívül a kaszinó még egy s a tanuló ifjuság viszont egy bálal akar kísérletet tenni a társadalmi pangásnak legalább néhány órai megszakitására.

De hát nem lehetne-e ezen segíteni? Szükséges-e, hogy a politikai élet mozdulatlanúságát a társadalmi és teljes feladással még elviselhetlenebbé tegyük? Nem lehetne-e egy-egy nemes társadalmi eszme körül seregelnünk s a léleknek, kedélynek ott keresni munkakört, hol az élvezet úgy is legnemesebb, az öntudatot emeli tettekben?

Lehetne biz az, ha a multat eleget okultunk volna; ha a szenvedések és közös elnyomás eléggé összehorontálta volna a nemzetet; de biz ez legkevésbé történt úgy Erdélyben. Most azt fogja várni az olvasó, hogy bevett szokás szerint egyenesen a főnemességnek fordulok? Ó koránt sem! Éppen oly joggal neki fordulhatunk a tehetősebb nemeseknek a kevésbé tehetősebbek iránti bidegéséért, a tehetősebb polgárnak a szegényebb iránti lenézéséért, idegenséget s így tovább, le egészen a tiz holdja mellett pöfeszkedő falusbiróig. Rettenő aristocrat nemzet vagyunk s nagyon de nagyon kevésé szeretjük egymást.

Kivált Erdélynek volt az a fatuma már századok óta, hogy mindig igen sok nagy embere volt; legalább több, mint a mennyi elfért volna bele. Ezért nem akad vezér még a társadalmi vagy tudományos élet mezéjén sem ma is. Elismert, legalább is félszázados tekintély kell arra, hogy nálunk valaki s i k e r r e i merjen indítványozni valamit, s kit hazafi heve e nélkül ragadna valamire, rendesen guynyal, rossz akaratall találkozik.

Innen van, vagy legalább ez az egyik oka, hogy sajtonk, a mióta létezik, mindig bátoratlanabb a magyarországnál; *) tudományos és más állataink ephemerék és pangók; társadalmi életünk egy csaknem annyi cottiára oszlott csapathállással, a hány a vérségi kötelékekkel, vagy valami egyenlő hivatalos állással összekötött család.

Pedig van tér elég, csak el kellene foglalni. S t van tér, mely elfoglaltatott köz jó a arattal, s hol a legelőkebb réteg alsóbb rétegekkel érintkezvén, láthatja, hogy az tekintélyének nem hogy csorbulásával, sőt emelkedésével történik, mert nincs szebb, mintha a születésileg nemes, tettei által teszi magát valódi aristocratává. Hazánk nevelésügyét értem.

Itt nálunk legalább urainkat nagy örömmel látjuk a köznevelés ügyeiben erélyes tényezőül fellépni. Főiskolánk a forradalom által annyira összekuszált ügyei rendbe szedése az ügy, hol az emberi és hazafi érzéseket buzogtatjuk. És pedig megvallhatjuk, hogy az óra hosszakig tartó gyűlések végighallgatása s a könyveket tevő számadások vizsgálása nem kiván kevesebb türelmet, mint akár mely zajos politikai ügyben való részvétel.

Itt, e kiválóan termelő vidéken egy fiók gazdasági egyesület életbelepítése és igazi mozgalmas élete, mely különösen a hegyaljai borászattal, sőt a selyemtenyésztés meghonosításával is sikerrel foglalkozhatnék; a már meg is született növegyet élénkebb felkarolása; közszélekre műtűdendő műkedvelő társulat stb. mind olyan dolgok, melyek egymáshoz közelebb hoznának, egymást becsülni, szeretni tanítanának; s ha nem, legalább éreztetnék velünk, hogy még megvagyunk erőben, értelemben, sőt talán számban is többben, mint azt jó barátaink (?) elbitetni akarnák.

r. l.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Ugy értesültünk, hogy a gazd. egyesület küldöttsége ma indul Bécsbe gr. Mikó ő exelja vezérlete alatt.

— Szombalon f. hó 7-kén Bokor József jutalmán itt először kertüld színe: „A szirmaiak vagy Pintye

*) Sajtónkat nem tartjuk bátoratlannak, csak ildomosnak; és Erdély erkölcsével az áll összhangzásban. Szerk.

TÁRCZA.

AZ

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

Híde borzongással emlékezett most gróf Hallayné sokféle észrevételeire; most kezd érzeni azon bűvölés, csodás titokzatos hatását, mely sokakat a fénykörök bálványozójává tesz; most kezdé megmagyarázni nagynénjének szenvedélyességét, ezen körök irányában. Beletéved a lélek, hogy a kicsinysegeknek óriási fontosságot tulajdonitsan, ha látja, hogy azon kicsinysegek képességi kérdésekké válnak és éppen azért, mert számuk millió, úgy érzi magát közöttük az ember, mintha borsószemek közt kellene táncolni, úgy pedig, hogy lába alul egy szem se pattanjon ki, mert minden ily kipattanó szem, eldördülő bombává válik, mely az egész környeztet figyelmét oda ragadja, s a tánczólót sőt észrevételét tárgyává teszi! Hisz mily finom kicsinyiség egy dalművésznő egyetlen hangja a coloraturán, hány ezer hasonló hang gürdülhet el alkain, de egyetlen hang mondjon csütörtököt, és a szegény énekesnő megbukott. Minden simüleknység és hajléknység, mely társas körökben minket kintüntet, egy véletlen balfogás miatt egyszerre tönkrejehet a finomabb körökben, minél nagyobb világba léptünk, annál fontosabbak ott a kicsinysegek s minél választé-

tékosb körben kell szereplnünk, annál átlátszóbbakká válnak. A tanulmányok sikerének és a természet genialitásának kell összehatni, hogy egy kevésbé magas sorsu nő a magasb körök benső életében magát kelőleg és kifogástalanul érvényesíteni képes lehessen.

És nem lehet felednünk, hogy a regénytink korabeli társadalom felszine az úgynevezett finomabb kultúveltség apró mosaikból álló alakzatát teljesen bírta, melynek apró részleteit sokan a szemlélok közül alig voltak képesek észlelni, míg az egészenek megkülönböztetett minőségét átlátták.

Főbb körünk azon időben folyvást érintkezett az údvárral, résztvettek annak mulatásaiban, s itthonos körökben átmagyarosítottak azon szokásokat. Egy szelleműd nőnek, az ország azon évtizedben kormányzója néjének salona iskoláján szolgált azon elfinomottabb módorának, mely regényünk korában Erdélyben már otthonosult, s kihatott a társadalom minden műveltebb rétegére. A nemzet saloneletében a hazai költészet akkori stadiuma tükrözte vissza magát; valaminth éppen akkori költészetünkben a német szellem formái, keretje közt forgottak a fantasztikusabb s melegebb magyar érzelmelek: egy a társas életben a német udvarias formák keretébe gyűlt már a magyar fesztelebb, őszintebb, barátságosság; és így a híde német formába a magyar természetes tüzet és lelket oltván át, a műveltség egy új nemét állított elő, mely legösszhangzóbb volt Európában a franczia salonnűveltséggel.

Valaminth a költészet nagyon lelkiismeretes volt a formákhoz s feladata az volt, hogy

e formák közt és mégis természetes könnyűséggel s folyékonyssággal mozogjon, nem túrvén a költői izlés- és halló-érzék semmi erőltetést, semmi feszít: egy a társas körökben szereplők feladata is az volt, hogy az etiquette szabályok mértékei közt magavi-seleltök természetes esztelensége, könnyűdedsége, és ugyszóvala folyékonyssága által otthonosítsák magokat. A ki a költészet szabályait ismeri, s a zengzetességre nézve kellő érzékkel bír, könnyen észreveszi az író szölgletességeit; ekkép a kik a társadalmi illedék szabályait eltanulták s annak szelleme körül érzékkel bírtak, igen hamar és igen élénken is tudták bírálni. A formát pedig mind ismerék, érzékkel is jobbadán bírtak és Izidora elég éleslátásu volt arra, hogy mind ezt észrevegye, hogy valaminth egy szép dal, mely előttünk oly természetesen tesszik, írójának a formai és eszmei követelése miatt nem kis figyelmét s gyakoroltságot követelte: egy egy jó módor a társas körökben nagyon is sok formai és eszmei kívánatok tudását és érzékét feltételezi. Ha bir-e ő ezzel? E kérdés tüpróbáján most kell átmennie, mert ekkor még csak bizalmasb körökben forgott, hol a hazafiaság szempontjából bírálhatták őt, s habár itt kiállotta a dicsősséget, de ki tudja mi fog ott történni, hol már általánosabb szempontok szerint jön bírálta alá?

Ezen gondolatok által mindinkább kezdé magát elrettenteni a reá váró feladat elől, s már delájatt egy kis lázat is kapott. Olyan betegség ez, a mit a színésznők lámpaláz név alatt ismernek.

Az ékszerészek, szabók, divatárnsnók, fodrászok, egymást váltva jártak le s föl a

lépesőzeten; egész kis sokadalom volt e napon gróf Hallay udvara, s Izidora percenkint megfordulva gondolt arra, hogy ezen lótas-futás, lelkendezés, nyugtalanság, ünneplés készülődés egyedüli tárgya ő, s mily nagyszerű lehet azon óra, melynek ennyi előzménye van?

Este felé újból több kocsi robogott az épület elé, tisztas urnók szállottak ki és siettek fel a lépesőzeten, a grófnő legközelebbi rokonai s bensőbb barátai közül. Ezen tisztas toalette-táncos volt az utolsó gyűlekedés, melynek birálatán átkélle még esnie Izidorának, hogy azután a világ színpadán megjelenhessen.

Nem azon korban írtuk ugyan e regényt, melyben személyei játszanak, s midőn a női öltözéknek csak látható részeiről lehetett szólni nők előtt, s midőn csak hasard-os, humoristikus írók beszéltek néha az oudine szoknyákról, s irataikat a szemérmes nő pirulva dobta el; hanem azon korban, midőn a crinoline társas körökben s lapokban nyílt észrevételék tárgya, midőn a nők átlátszó garbaldingeket viselnek, s tán maholnap a férfiak is ingben, panyokára vetett tót újassal jelennek meg a salonnokban: mindamellett tartózkodunk e toalette-táncos gyűléshelyhez, Izidora buoir-jához közelíteni épp ezen perczen, midőn ő fehér alsó ruhákban ott áll a terem közepén, s a tisztas nótanás körben ülve, bírálta alá veszi az öltözet utolsó redőzetét is.

(Folytatjuk.)

Gregor a havasok királya." Eredeti népszimű énekel és oláh tánczal 5 szakaszban, írta Simonics Emil.

— A Schüller testvérbölgyes városunkba érkeztek, s hangversenyt rendeznek a napokban.

— A fehérvári püspöki uradalmi pénztár cselszövés kirablásáról tettünk említést; most a következő ünnepes birt vasszék onnan: Mai napról érkezett sürgöny szerint, mely Nagy-Váradról küldetett, a püspöki uradalmi pénztáról mult hó 26-ra viradólág okozott káról, egy gonosztevő elfogatván, kezénél találtatott 40,000 ft obligatióban, 18 darab százás bankjegy és 200 darab arany s még ezüst pénz, de ennek mennyiségét a sürgöny nem említi; az orzót es. kir. kórodai liferans fogta el, a büntetettnek titokban maradását a hatalmas Isten nem engedte.

— A szász nemzeti gyűlés január 31-kén újabb ülést tartott, melyben a Siebenben felállítandó föltörvényszék iránti elfogadott statutum gyakorlati kivételének módja képezte a tanácskozás tárgyát. Különösen a hármas kijelölések mikénti módjairól vitatkoztak. A kit egyik állomásra candidáltak, lehessen-e a második, harmadik stb. tanácsosi állomásra is jelölt gyanánt felterjesztetni? A szavazásnál az általános szavazat többség szűkségességének elve fogadtassék-e el? A román követek a relatív többség elve mellett szólnak, s mint rendszeren kisebbségben maradnak stb. Az egész ülésről nem adhatunk ismertetést, mert a „Herm. Ztg.” az ülésről szóló közleményét csak a jövő számban fejezi be, felelni kellett egy hosszú badar cikkben annak a vakmerő követnek, a ki azt merete mondani, hogy egy erdélyi Szászország eszméjével egy okos ember se foglalkozhatik.

— A „Kronstädter Ztg.”-nak írják Siebenből, hogy a szász nemzeti egyetem egyik követe indítványt készít tenni, miszerint a mai és az utókor előtt elfogultatlanság bizonyítványát adandó, hozzassék határozat, hogy azon követek közül, kik a föltörvényszék iránti statutum elfogadására szavaztak, egy se legyen candidabó. Igen szép volna, ha ez indítvány nemcsak megtétetné, hanem roppant többséggel el is fogadtatnék.

— Balomíri szászvárosi követ és senator urnak egy nyilatkozatából most sül ki, hogy ő a szász nemzeti gyűlés január 27-kén tartott ülésében nem „a németek”, hanem „az erdélyi szászok német népé” kifejezés ellen tett kifogást, a mi nem egy jelentésű. Megemlítjük, mert mi is amogy közöltük a „Herm. Ztg.” után, mely a szász nemzeti gyűlés üléséről hozott referendaiban, fájdalom! az objectiv szemponthoz nem igen látszik ragaszkodni, noha ez nem válik előnyére. Kezdjük sajnálni, hogy a „Siebenbürger Bote” megszűnt, mert az ha nem is volt oly „szelleműs” lap, mint a Schmidt uré, de a szász nemzeti gyűlésről legalább hídeggel vért s komolyabb jelentéseket hozott.

— Az erdélyi szász nemzeti universitásának közlebről határozott bála-felirata ő Felsőéhez egész terjedelmében közöltetik a siebeni lapban. Aláírja Schmidt Konrád, mint prov. k. főkörmányszéki tanácsos és ispanhelyettes, meg Arz Frigyes M. a sz. n. gyűlés jegyzője. Datum: N-Sieben január 27. 1863. Mint írtnk volt, ebben a szász nemzeti nevében hálás köszönet nyilváníttatik ő Felsőének, hogy a szász n. gyűlés felterjesztése, óhajata és kérelmei folytán a legközelebbi „császári határozatok” hozni méltóztatták, melyek szerint a közigazgatás és igazságszolgáltatás költségeinek terhe a „Sachsenland” népeinek vállairól levétetett, s hordozása az államkincstárra bízott (1862 sept. 7-diki határozat), másfelől pedig (1862 nov. 4-ki) legmagasb „császári határozatnál fogva” egy Siebenben a „Sachsenland” összes népességére nézve illetékes felbírás törvényszék felállítását jóváhagyatott. Az egész felirat szép egyszerű stílusban van szerkesztve. De bár ő Felsőé mint Magyarország királya s Erdély nagyjelme erősíti meg az említett határozványokat, s meghagyás folytán az erdélyi udvari kancellária lektüldi az erdélyi kir. főkörmányszéknek, s az erdélyi főkörmányszék közli, a nem szász nemzet tekintetes egyetemével, mégis a nem szász nemzet tekintetes egyeteme a „császári határozatok” kifejezést használja, s ignorálja azt, a mit ő Felsőé elismer és alakilag fentart.

— A történeteset barátjait figyelmeztetjük egy könyveskérre, mely Siebenben 74 lapon „Die Verhandlungen von Mühlbach im Jahre 1851 und Martinuzzi's Ende” cím alatt Sebullertől megjelent.

— A „Presse” a „B. Z.” levelezője után új kiegyezkedési tervről tesz említést, melyely az államminister is tökéletesen egyetért. A kormány ugyanis oly eljárást szándékozik követni, mielőtt II. Leopold azon országgyűléssel szemben, mely II. József önkényi uralma után, 1779-től 1792-ig Magyarországot a Habsburgi ház közt a békét megalapította. E szerint a birodalmi tanácsbéli kiegészítő kérdés egyelőre az által kerüldött ki, hogy felszólítanak az országgyűlést, miszerint a koronázást régi szokás szerint, az inaugurale diploma kiadása nyomán, hajtsa végre. Mindaddig míg a jogvesztés és a jogfolytonosság elméleté oly abstract ellentétben állanak egymáshoz, miszerint az egyik a birodalmi képvisletet, a másik a 48-ki törvények szentesítését fűltetlezi: mindaddig nem csak kiegyezkedni, sőt még értekezni sem lehet. Másképp lesz, ha Ferencz József miként Leopold megkoronáztatja magát, ősei példájára, aztán a jövődéli osztrák s magyar államjogok kérdésért országgyűlésileg tárgyalja. Deák fölírátában ezt az egyetlen utat is el akará ugyan torlaszolni, midőn új inaugurale diploma szerkesztését sürgette, de e tekintetben sem a szokásból, sem az írott törvény nem szól mellette. I. Ferdinand inaugurale diplomája, melyre egy évvel a mohácsi vész után megesküdt, szóról szóra az, a melyet V. Ferdinand a júliusi forradalmi évben kiadott. S midőn 1790-ben a Rende, éppen azért, mivel e diploma II. József önkényi intézkedéseit nem vala képes korlátozni, II. Leopoldtól egy mást, jogaikat jobban biztosítandót kértek, a császár megtagadta kereken e kérést, azon megjegyzéssel, hogy descendensei beleegyezése nélkül föl sincs jogosítva arra. Koronázatok meg előbb a régi diploma értelmében, s majd átvizsgálandjuk és revideálni fogják együtt a fenálló törvényeket, így hangzott Bécsből a válasz, s az országgyűlés kénytelen vala meg-

nyugodni abban. E diploma alig tíz nyomtatott sorban azonban azt mondja: hogy a király a rendek szabadalmait megővni, minden embernek igazat szolgáltatni, s az ország területét nem hogy csökkenti, sőt erejéhez képest terjeszteti fogja; a magyaroknak nyújtott garancia pedig lényegesen abban áll, hogy csupán e három század folytán változatlanul fenálló diploma kiadása után, kötelesek a koronázást végrehajtani. Inaugurale diploma nyomán tehát sem az 1848-ki törvények érvénye mellett, sem az ellen mit sem lehetne következtetni, s az országgyűlés sehogya sem indokolhatná többé a koronázást illető vonakodását, a szokások diploma kiadása esetében, alapos államjogi motívumokkal. Van tehát terv elég, csak a tények késnek.

— Pürkereczről írják nekünk: A szomezéd Bodola község újból borzasztó esemény színhelye volt. Folyó év január 20-kán esti 8 órakor a bodolai községbirája Bene János urat harmadik szomszédjától hazatérteben kapuja előtt fejszével úgy vágta fűbe, hogy a földre rogyott s még több vágást tőnek fejére, mely halálos vágások következtében ott halva találták másnap reggel, senki se látta, vagy ha látták sem mondják a tettest; gyanúból befogtak ugyan többeket, s vajha erősebb kinyomozás után fel lehetne fedezni ama kegyetlen gonosztevő gazembert. Nyény községében is egy fiu agyonverte a nagyanyját, és ezt egy pár hó elteltével szabadon eresztették haza, kezességére vagy a nélkül. Már mi itt így vagyunk, még egy-egy házfelverés is történik környékünkben, a napokban négy uhán álruhában ültözve berontott egy gazdag oláh házába, a hol az asszonyt találták hon és pénzt kértek tőle, az adott is a mit elől talált egy acskocska rézpénzt, akkor közönséj fejébe megverték és ott hagyták, az is nem volt rest, szaladt az örmesterhez s rögtön kirakkoltatták a szakaszt és megkapták a házfelverőket, mivel az a négy legény kormosan rukkolt ki s így rájok ismert a káros oláhné. Alsó-Fejérvármegyében csak a bodolai alispán ur keze alatt egy év óta négy erőszakos gyilkos halál történt, ennyi idő alatt nem történt ennyi az egész országban, borzasztó gaz tett; minden becsületes ember fél a jövődől.

— Az „Allföld” írja: Kornis Károly nincs többé! Ha volt és van a hazának tehetőségűs, jellemeslád, fáradhatlan munkás fia, úgy Kornis Károly azok között első sorban foglal helyet. Mint bites ügyvéd, 1848-ban a pesti egyetemen jogtanár volt. A vész, mely elzúgott fölöttünk, őt is oly sok mással érzékenyen sújtá. Menekülnie kellett. Egy ideig Angliában tartózkodott, majd átment Északamerikába, de itt már az anyai csapás által próbára tett egészsége hanyatlani kezdett. Ekkor Braziliába ment, hogy tán a melegebb éghajlat jótékonyan hat ronsolt egészsége javítására. A magyar büszke önértzetel mehet ezután Braziliába, büszkén jelenhet meg ott a császári palotában éppen úgy, mint az iparos lakán, mert Kornis Károlyunk elismerést, szép nevet szerzett ott mindenütt a magyarnak. Mint legjellegesebb ügyvéd, kit idegen consulatusok is igénybe vettek, működött ő ott. A brazilai-portugál jogirodalmat nem egy jeles művel gazdagította. De míg ő új idegenség hazájában dicsőséget szerzett, egészsége mindig ronsoltabb lön. Tán érezte, hogy nem sokára kiszőlítatik e világból s megvált Braziliától. Több ideig tartózkodott Münchenben, hogy utat egyengessen imáddott hazájába, hogy legalább itt halhasson meg. Végre, még engedély nélkül, titkon eljött Magyarorszába; minden halogatás nélkül egyenesen Adrára s innen szeretett testvérehez Kornis József gyoroki plébánáshoz ment. Itt érte őt a kegyetlen halál. Élete oly tevékeny, a hazára is anyai befolyással vala, hogy annak főbb mozzanataival nem sokára megismertetjük olvasóinkat. Most a fájdalom — hisz elvrokonság és igaz barátság csatolának hozzá bennünket — csak töredéket hangoktól enged mondanunk róla...

— A budapesti es. k. adóbizottmány a város-tanáccsal közlé az 1863-ik házberadónak és rendkívüli országfejedelmi pótlékoknak főszelét. E szerint Pest városa házberadónban 712,293 fl 44 krt, rendkívüli pótlékokban 237,432 fl 81 krt, összesen 949,731 fl 25 krt tartozik a házberék jövedelméből fizetni. Hozzáadván az új építésekre esett adómentesség megszüntését ez évre, mely a pótlékokkal 91,428 fl 91 krt tesz, a házberadónban 1863-ra 1,260,750 fl 69 kr lesz behajtható.

— Az Aradon megjelenő politikai napilap, az „Allföld” további megjelenése hatóságilag betiltatott. Ellenben Györfly Gyulának a „Bihar” szerkesztőjének, a ki közlebről haditörvényszék elé állították, megengedték, hogy magát szabad lábon védje s a lapot is tovább szerkeszsze.

— Kimutatás a kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról január havában 1863.

Bevételek:	
Pénztármaradék a mult bóról	2,453 ft 92 kr.
59 új tag 83 részvény után 5 ft 25 kr	435 „ 75 „
Havi, rendes és rendkívüli betételek	7,909 „ 39 „
Könyvdíjakban	59 „ — „
Kamat és provisio	972 „ 15 „
Bélyegdíjakban	57 „ 51 „
295 tag által visszafizetett kölcsön	42,536 „ — „
A bevételek összege	54,423 „ 72 „
Kiadások:	
315 tagnak kölcsön	48,658 ft — kr.
Tisztviselők fizetése	134 „ 96 „
Bélyegre	53 „ 50 „
Irodai kellékek	3 „ 90 „
Nyomatványra	27 „ — „
Fa és batorzatra	13 „ 90 „
Kamat fizetés	3 „ — „
Tőke visszafizetés	3,895 „ 24 „
A kiadások összege	52,789 „ 50 „
Pénztármaradék	1,634 „ 22 „
Összesen	54,423 „ 72 „

Kolozsvárt, január hó 31. 1863.
Taufner Ferencz Gelth János Wagner Frigyes
igazgató. könyvvezető. pénztárnok.

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, jan. 30. Az angol sajtó kevés politikai fontosságot tulajdonít a lengyel mozgalomnak s inkább csak emberiségégi szempontból bírálja az ottani eseményeket. A „Times” szerint néhány nap múlva alkalmasint le lesz verve az új lázadás s a katonai uralom csendje fog beállani. A világ alig fog egyebet tudni az egészről, mint hogy kivégzések történnek s csapatonként hajtják a szerencsétleneket Sziberiába. A „Times” rendőrsínynek tartja az egészet, a középpontból intézve, s kárhoztatja a lázadókat az olyan barbar tettekért, hogy házakba szállásolt katonákat gyilkoltak meg.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, jan. 31. A törvényhozó kamarában tegnap olvasták fel a válaszfelirati javaslatot. A javaslat teljes mértékben helyesli a császár politikáját, reméli a mexikói háború szerencsés bevezését s sajnálja, hogy a hatalmak nem támogatták Franciaországot az amerikai ügyben. Helyesli, hogy a császár Olaszországot gyámoltotta a nélkül, hogy a forradalommal szövetkezett volna, és hogy a pápa függetlenségét védelmezte s tovább folytatta egy oly politikát, a mely már is szerencsésen megnyugtatólag halott a kedélyekre s a katolikus és szabadelvű Franciaország érzelmeinek megfelel. — A vitaközség bétől kezdődött.

A „France” még mindig azt állítja, ugy az ugynevezett római bizottságnak nincs székhelye Rómában, hanem Turinban. Azt akarják elhitetni, hogy Rómában egységi párt létezik.

A „Patrie” szerint Drouyn de Lhuys jegyzékére Washingtonból február második felében várnak feleletet.

A „Nation” megezőlja azon hírt, hogy Franciaország felszólította volna Oroszországot, hogy Lengyelországban mérséklettel lépjen fel.

OLASZORSZÁG. Turin, jan. 31. Turini tudósítások szerint az „Europe” közleménye, Pasolininek Mamiani követéhez s ennek a görög ideiglenes kormányhoz tett állítólagos nyilatkozatáról, alaptalan.

Rómában jan. 18-át nagy ünnepélylyel ülték meg. E nap 1821-ik évfordulójá annak, hogy Péter apostol Rómába ment s ott a szent széket megalapította. A város leglátogatottabb terei és utcái falragaszokkal voltak tele ilyenféle feliratokkal: „Te vagy Péter s e közsárra épitem az én anyaszentegyházamat.” „Örüljetek rómaiak, mert a győzelem órája közeledik.” „Soká éljen IX. Pius a mi törvényes uralkodónk” stb. Az ünnepélyben részt vett az egész udvar s tüntetések sem hiányoztak, a melyekből a „France” a római nép loyaltására s a világi uralommal való megelégedésre következtet.

NÉMETORSZÁG. Berlin, jan. 31. A képviselőház mai ülésében Grabow elnök átiratot kapott Bismark miniszterektől, a melyben tudaja, hogy a király nem érzi magát indítatva, küldetését fogadni el a ház részéről. Az elnök a válaszfeliratrak közvetlen írásos fölterjesztését indítványozta s az indítvány vita nélkül elfogadtatott.

Kassel, jan. 31. Ismét miniszterválasz. Schnackenberg pénzügyi főtanácsos, a pénzügyministerium eddigi vezetője kért elbocsátását megkapta. A pénzügyi tárca Bordettkos pénzügyi tanácsosra, Hassenpflug és Volmar alatt volt előadóra, bízott. Hir szerint Riesz lesz a külügy elnökévé; de még kétséges, hogy elfogadja-e.

OROSZ- és LENGYELORSZÁG. Sz. Pétervár, jan. 31. A „Journ. de St. Petersb.” ezt írja: A felkelésről semmi újabb részletek nem érkeztek. Valószínű, hogy Bielokban és Bialystokban számos felkelő csoportok jelentek meg. Vilnai tudósítások igazolják a grodnoi kormányzásban történt ismeretes eseményeket s a lengyel felkelés általános jellemét. A kiewi katonai kerületben teljes nyugalom uralkodik.

A porosz „Nat. Ztg.”-nak írják Varsóból jan. 25-ről: A vidék teljes lázadásban van, bár Varsó még csendes. Az igazgatói párt terve szerint a fölkelésnek jövő májusban kell vala általánosban megtörténnie; de a kormány sietteté kitérését a szerencsétlen ujonezozással. Egymást éri a Hiob-pósa az ország minden részéből. Kieleben és Sziedlecben, hir szerint, ideiglenes kormány alakult. Sok ponton történt összeccsapás különböző szerencsével egyik s másik részről. Minden telegráf-vonal elrontott s a varsói bécsi és varsói sz.-pétervári vasuton fűlcsédtek a sineket. Ez utóbbin felégették a Bug hidját. Minden ut veszélyessé lett, s a kormány nagy erőfeszítésbe fog kerülni a mozgalom elnyomása. A fölkelők, ngylászik, guerilla-háborút akarnak folytatni. Az itteni helyőrség nagy része már eltávozott. Tegnap érkezett ide Siedlecből a gyorsposta, mely Cserkassov tábornok belső részét hozta, kit Siedlecből ide utatában öltek meg a felkelők. A conductor vállomása szerint Siedlecből egy két mérföldnyire, nem messze Bialától, egyszerre mintegy 1000 emberből álló, lánzsával és revolverekkel fegyverzett csapatra bukkant, a mely megállította, s a személyszállítási levelet kérte tőle. Midőn Cserkassow nevet látták, azt monák, éppen őt keressük, kit kiszállítván a kocsiból, tudtára adták, hogy a nemzeti bizottság őt halálra ítélte, s azzal rálított egy revolverrel, a golyó szeluzta fejét. A tábornok testét felvágta, s belsőrészeit a kocsiába vetvén, azt kiálták a conductorra, vigye azt Konstantin herczegnek, mert a testet maguknál kell tartaniok, hogy főzűkkü előtt bizonyithassák parancsa teljesítését. Ezt beszélte a városban. Ily esetek mindennap történnek. Szienimikoff tábornokot, a ki 100,000 rubelt vitt magával, szabadon bocsáták, a pénzt letartóztatván, s a nemzeti bizottság nevében nyugtát adván róla. Hir szerint a földesurak azt ígérték jobbágyaikkal, hogy földjeiket díj nélkül engedik át nekik. A parasztok ennél fogva ingadozni kezdenek, s több helyen a fölkelőkhez csatlakoztak. A mint mondják, az országban mindössze már 200,000-re megy a felkelők száma. Plockban az utcán folyt a harc s éjjel a felkelők hatalmába került a város. Másnap a csapatok visszafoglalták, s sok felkelőt fogtak el. Vezetőjük, egy ügyvéd, agyon lötte magát. A kormány nagy zavarban van; nem

tudja, mely pontokra küldje a katonaságot. Varsó nemsokára helyőrség nélkül marad.

A „Danziger Zeitung“ varsói levele szerint is a vidék nyílt lázadásban van, ezereinket sereglenek össze az egészen, vagy hiányosan fegyverzett csoportok. Kasza és lándzsás játsza a fűszerepet. Mondják, hogy jól felszerelt ágyúik is vannak. A felkelők nagy része lovas, sőt teljes dicsőség egyenruhában és fegyverzetben van. Az összehittűzés főhelye Suchodniów és Kelece, — hol vasöntődé, és Plock, hol sok cukorgyár van. Az ottani számos munkás majd mind fegyvert ragadott. Az augusztovói kerület szabad jobbágyai, a kik mint a munkások, szintén nem részesültek kedvezményben az unjoncozásra nézve, azon kerületben központját tezik a lázadásnak. A sorozás alól menekült, vagy menekülői akár fiatalok mindenütt csatlakoznak a felkeléshez. ... Hogy a felkelők magán-embereket raboltak volna ki, arról mitsem hallani, ellenben lefoglalták mindenütt a katonai pénztárakat. Utazó katonáktól is elveszik a pénzt. Cserkaszwow tábornok megállítatván a postakocsival, a felkelőkre lött revolverével, mire ezek agyon verék.

GÖRÖGORSZÁG. Athéne, jan. 18. Patrasból érkező hírek szerint Missolonghiában és vidékén nagy rendetlenségek történnek. A város kapujának s löporronynak örei rögtön elhagyták állomásukat, s fegyvereik- s podgyászaiikkal együtt megszöktek, alkalmasint, hogy valamelyik rablócsapathoz csatlakozzanak. E zászlójukat elhagyott katonák tisztjei visszatértek Missolonghiába, miután minden rábeszélésük sikertelen volt, hogy esküszegelt emberek vissza-

térjenek. Ezután nemsokára egy házat egészen kiraboltak a katonák Missolonghi közelében. Magából Patras váraeséből is megszöktek a rabok öreikkel együtt, s így világos, hogy a rablás borzasztó lépéseket tesz az egész tartományban, Patrasban tökéletes anarchia uralkodik; a katonaság fegyvertelen, főbélvalóinak nem engedelmeskedik, s a pillanatnyi biztosságot csupán a jól megfizetett rendőrség s részben a nemzetőrség tartja fenn nagy nehezen. Patras kiraboltatását általános reszketnek, s hogy ez még nem történt meg, csak a hadhajók ittletének köszönhető. A Patras és Athéne közt járn szokott postakocsi nemrég tökéletesen kiraboltatott. Maguk a görög lapok is szomoru színekkel rajzolják a görög állapotokat. A személyes biztonság egészen megszűnt, a kincstár üres, a kiirt nemzeti kölcsönben azon előnyös feltételek daczára, a melyek közt az kibocsátatott, sem a külföldi, sem a belföldi tőkepenészeknek nincs kedvük résztvenni.

A turini „Discussione“-nak írják: Fővárosunk három hó óta olyan, mint az ürtelték háza; éjjel nappal mindig csak kiáltoznak; az egyik tömeg tele torokból kiáltja: „Eljén Alfred, a mi királyunk!“ mások az angol követési palota elé futnak, itt Elliotot kezdik harsányan éltetni. Ez azonban már fáradságra sem tartja érdemesnek, hogy az erkélyre kilépjen, mert ez egyforma dolgokat már megunt; de mégis, ha némelykor kilép, újra meg újra azt ismétli, hogy Alfred herceg nem fogadhatja el a görög koronát. Erre vörös zászlót bontanak ki s „Eljén a köztársaság!“ kiáltják. Az itt történő dolog valóságos vigjáték, a melynek

azonban szomoru kimenetele lehet, mert a gyilkosságok máris napirenden vannak. Ideje lenne már belátni, hogy mily aggasztó helyzetben vagyunk. Trónunk egyetlen fejedelemnek sem kell, s ha kellene valakinek, idegen baderóval kellene azt biztosítani. Az ide három órányira fekvő Pattisiában három házat raboltak ki éjjel, s a laramiák még a francia zászlót sem vették tekintetbe; t. i. e. házak egyikében, a mely Trikupis tulajdona, Bourré ur, a francia követ tartja nyári lakását. Megarában 70-nél több rabló jelent meg, a kik több utast bűrczoltak magukkal az erdőbe, a kiknek rokonaikhoz irniok kellett váltásdíjért, ellenkező esetben meggyilkoltatással fenyegettettek. A tengeri kalózok is megkezdették működésüket, s hét görög hajót elfogtak, legénységét azonban életben hagyták.

MOLDVA-OLÁHFEJEDELEMSEGE. A „Gener. Corr.“ úgy értesül, hogy a porta most már ismét arra határozta magát, hogy a fegyverszállítási kérdésben biztost küldjön Bukurestbe, vagy esetleg Belgrádba.

Távíratok tudósítás a bécsi börzéről

Februarius 5-kén: Nemzeti kölcsön 82.15. 5%. Metalliques 76.—. Bank-részvény 818.—. Hitel-részvény 226.10. Váltó Londonra 115.60. Ezüst 114.—. Arany 5.53.

Januarius 31-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 75.—. Erdélyi 73.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS. Hirdetmény.

Sz. 18 1863.

közb.

Szab. kir. Zilah városa részéről közhírré tétetik, hogy a városi közönségnek 1 szám alatti eddig tanácsai helyiségnek használt háza, földszint két szoba utczára, kettő udvarra, emeletbe három szoba utczára, három udvarra nyíló, egy földszint konyha, emeletben egy előszoba, egy nagy 36 négyzetű öt területi, karzattal ellátott táncsteremmel, tágos mintegy 30 hordóra való pince, 16 lóra istálló és szekér-szinnel, padlással és udvarral együtt bő és jó vízi közutak közelében; folyó 1863-ik évi ápril 24-től számítandó három évreke nyilvános árverés útján haszonbérbe a többet ígérőnek kiadandó. — A folyó év mártz 15-n tartandó árverés feltételei a városi tanács irodájában mindenkor megtekinthetők. — A kiáltási ár 1000 frt. o. é. állítatván meg és annak 10% p. bántapénzzal az árverési bizottmánynál az árverés napján a résztvenni kívánók által előre leteendő.

Zilah szab. kir. városa 1863 január 27-én tartott Tanács közgyűléséből.

HEM HIVATALOS.

JELENTÉS THEAKÖRÖK SZÁMÁRA.

Erdély s Magyarhon jelesbb városait már huzamosabb idő óta, a legelső készítőktől származó ugynevezett „**orosz cikkekkel**“ ellátva, van szerencsém ezennel is tudatni, miként **Kolozsvárt szénutczában** az ugynevezett **Reschnerféle 133 számú lakásomon**, a mgs. b. Bornemisza Ignácné urasz. házával átellenbe, a legjobb minőségű muszka-thea, ugynevezett Samoir, Lavoir, jamaikairum, Arak (fehér-rum), Puncs-Esencziával s más külföldi szeszes vidító italokkal, Török-puliszkával, pipafejekkel, ellátott gazdag választéku raktárom nagyban és kicsinyben a t. cz. közönségnek a legjutalmasabb ár mellett szolgáltatásra áll.

Az italok elküldésére vannak kisdéd 3—16 kupásnyi átalagocskaím.

A megrendelések a legjobban és leggyorsabban teljesítenek.

ASPIS SAMU.

Tarnopolból az orosz határszélén.

(6) (8—8)

(706)

BECSÜLET TELJES MEGEMLÍTÉS.

POPP J. G. urnak

Anatherin nevű szájvize s fogszere, kinek növény fogpora és olomja odvas fogak bevonására, a mostan folyamatban lévő londoni világ-kiállításon az ilyszert cikkekre egyedül lehetségesnek mondható olesó ár mellett a „**a becsület teljes megemlítés**“ címével tüntetett ki.

Azon győzelem, a melyet mi az egész mivel földön elterjedt és meszszi elbírhatt anatherin szájvizünknek, valamint a Popp ur által ahoz készített fogtapasztnak, porának és dug-ananyagjának jóslottunk teljesedésbe ment, — és nem tudjuk hirtelenséggel a számos erre vonatkozó megtiszteltetések érdekében, a szó teljes értelmében kitűnő cik-künket eléggé ajánlani.

Az anatherin szájviz ez előtt 14 évvel Bécsbe oly viszonyok között hozott kereskedésbe és forgalomba, kinek jelenlegi elterjedését alig gyaníttatá. Szinte lehetetlen azon akadályokat felsorolni, melyek ezen a maga nemében, ezen száj- és fogbetegségek ellen egyetlen szer hirtelen elterjedése ellen felmerültek.

Kivánatos s méltányolható azon igénytünk, hogy az anatherin szájviz testvéreivel a fogpép-porral és dugolommal minden családba, a kik az egészséges fogak megbeesülhetetlen becséről meg vannak győződve, áthatva elterjedést nyerjen.

A cs. k. szabadalmazott első, és Amerikában előbbször szabadalmazott szájviz a kiállítótól ez előtt 14 évvel kiállítatván fel, az orvost és a vegytan legelső tekintélyei által a fog és szájbetegségek ellen jeles fentartó gyógyszernek ösmertetett el.

A kiállító hivatkozik orvos Oppeltzer urra Bécsben a kül-gyógyászat cs. kir. tanárára, orvostudor Kletzinski B. bécsi cs. kir. főltörvényszéki vegyészre, orvostudor Heller Flórián Jánosra, orvostud. Schilbach az összes küllorvoslat segédtudorára Jénában. Az Anatherin szájviz különös hatása, mint fentartószer különösen ajánlható a felettébb való szagos, üreges, odvas és mesterséges fogaknak, valamint a dohányszag okozta szag ellen; mely egyszersmind lehelletet adván s a szájra frissítőleg hat.

Mint gyógyszer a fogakra és foghútsakra az által hat jöltevéleg, mivel a fog faldalmakat enybiti, puhább, könnyen vérső és romlásnak indult foghúst gyógyít, málló fogakat az összehuzás által a foghúsbá elenyésztetni s annak rothadását megakadályoztatja, miért is a tengeri utazásoknál s kiutéseknél, főleg pedig a száj-külbőr nyálkásodásánál hasznossal alkalmazható.

Kiállító megjelent anatherin szájvizéből évenként többet mint 15.0000 üveg palackakkal küld, névszerint Német-, Helvét-, Svéd-, Orosz-, Oláh-, Szerbbonba, Dániába, valamint keletre különösen Egyptomba, és egy bizonyos időtől fogva Amerikába is, a hol erre kiválólagos szabadalmat nyert.

Végre ajánlatra méltó, a kiállítótól termelt cs. kir. szabadalmazott anatherin

FOG-PÉP valamint annak FOG-OLMA és PORA is.

Nyomatott az ev. ref. főtán da bettűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Eladó jószág.

(25) (2—3)
Ns Alsó-Fehérmegyében Alvincz mezővárosában vagyon egy kisbirtok örökaron eladó. Értekezhetni iránta: Alvinczen tekintetes Csóka József urral.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelytt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelytt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön kapható:

Az erdélyi muzeum-egylet évkönyvei.

Szerkesztette Brassai Sámuel m. h. i. 1861. 4-r-I-ső kötet 1 frt. 70 kr.

II-dik kötet I-ső füzet 1862. 4-rét 80 lap. Ára 80 kr.

Csatározás a Daco-Roman törekvések ellen.

(Vonatkozva Iliarianu Papiu „Erdély függetlensége“ című röpiratára.)

Irtá Dózsa Dániel. Ára 40 kr.

Népszerű A B C

és Elemi olvasó-könyv fiu és leány gyermekek számára. Irtá Tóth Tamás kolozsvári év. ref. tanító. Ára 16 kr.

Erdély földrajza

az alkotmányos közigazgatási felosztás szerint. Alsóbbrendű iskolák számára szerkeszté MATUSIK NEP. JÁNOS kegyes tanítórendi áldor és tanár, r. k. lyceumi könyvtárör, s a m. k. természettudományi társulat rendes tagja. (Egy színezett térképpel.) Ára 40 kr.

ERDÉLYI ORSZ. MUZ.-EGL. NAPTÁRA

az 1863-dik évre.

A muzeum egylet tagjainak névsorával.

Kiadja az erd. orsz. muzeum egylet igazgató választmánya.

Ára 40 kr. o. ért.

UJ BÉLYEG s ILLETÉK SZABÁLYOK,

8-ad rétbén 50 kr. 4-ed rétbén 20 kr. egész iv egy oldalán táblakban 8 és 10 kr.

A magyar kényurak. Regény az Ingenyen tanító francia nyelv-mester. A francia nyelvet szintoly könnyen, mint alaposan megtanulni kívánó magyar ifjaknak ajánlja Brassai Sámuel. I. rész. Az alap- és bővített egyszerű mondat. (A Kékkönyvtár XIV. füzet.) Ára 1 frt 60 kr.

Histoire de Sibylle par Octave Feuillet 3 kötet 2 frt.

Az országbírói értekezletről, küllonös tekintettel a váltójogra. Lipce. 1863. Ára 50 kr.

Oláh Judith. Történeti regény egy kötetben. Irtá Dózsa Dániel. Ára 1 ft. 20 kr.

Képek a hazai történelemből. Gyermekek számára szerkeszté Tanczos János. Ára 50 kr.

Most hagyta el a sajtót s minden könyvtárúsnál kapható:

VADRÓZSÁK,

Székely Néphöltési Gyűjtemény.

Szerkeszté KRIZA JÁNOS. 1863. (VIII—576 lap.) Ára 2 ft 50 kr.